

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av vissa lagar som har samband med statens pensionslagstiftning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att i lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner införs de ändringar som den reviderade förmynderskapslagstiftningen föresätter. Enligt förslaget skall pensionen sökas av och betalas ut till den som ärendet gäller, om inte hans handlingsbehörighet är begränsad i detta avseende eller om inte annat bestäms i någon annan lag. Pension eller annan förmån till den som inte fyllt 15 år och barnpension till en minderårig som fyllt 15 år skall enligt förslaget betalas till hans intressebevakare. En minderårigs intressebevakare är i regel hans föräldrar.

Vidare föreslås att lagen om statens pensioner ändras så, att gränsen för pension som betalas ut som ett engångsbelopp höjs till det dubbla jämfört med nuläget och att bestämmelserna om tekniskt avbrytande och inkomstgränsen för deltidspension görs smi-

digare. I propositionen föreslås också att lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad ändras bl.a. så, att en pension som understiger 10,63 mark i månaden inte skall betalas ut.

I propositionen föreslås också att lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn ändras så, att det statliga pensionsskyddet inte skall kunna omfatta sådana personer, vilkas arbetsgivare inte tidigare har haft anställda som omfattas av nämnda pensionsskydd. Vidare föreslås att lagen ändras så, att de gymnasielärare som gjort ett s.k. felaktigt val då de valde pensionsålder skall ha rätt att återta sin anmälan inom loppet av innevarande år.

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Den reviderade förmynderskapslagstiftningen

Målet med revideringen av förmynderskapslagstiftningen har varit att utveckla alternativ för omyndigförklaring. Syftet är att ingens rätt att bestämma om sina egna angelägenheter skall begränsas i större utsträckning än vad som är nödvändigt för skyddandet av hans intressen. I den nya förmynderskapslagstiftningen har de begrepp som gäller förmynderskapsrätt ändrats så, att de inte i onödan stämplar de människor som

behöver intressebevakningstjänster. Begreppen "förmyndare", "god man" och "den som står under förmyndare" har frångåtts. De har ersatts med begreppen "intressebevakare" och "huvudman".

Enligt lagen om förmyndarverksamhet (442/1999) är, enligt huvudregeln, vårdnads-havarna intressebevakare för en minderårig (den som inte har fyllt 18 år). Till stöd för en myndig person kan med hans eller hennes samtycke förordnas en intressebevakare eller, om personen i fråga trots det genom rättshandlingar äventyrar sina intressen, kan hans eller hennes handlingsbehörighet begränsas. Om begränsandet av handlingsbe-

hörigheten inte räcker till för att trygga personens intressen, kan en myndig person omyndigförklaras av en domstol. Omyndiga är också de som är minderåriga.

I samband med revideringen av förmynderskapslagstiftningen såg man också över omyndiga personers talerätt samt skyldigheten vad gäller hörande inom förvaltningsförfarandet genom att ändra bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) och i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Den nuvarande 17 a § i lagen om statens pensioner innehåller bestämmelser om ansökan om pension och utbetalning av pension till en omyndig. Om en förmånstagare är minderårig eller om han på grund av sjukdom eller av annan orsak är oförmögen att själv söka pension och saknar han vårdnadshavare eller för ändamålet förordnad god man, kan, enligt bestämmelserna i 17 a §, en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om förmånstagaren föra hans talan. Samma bestämmelse ingår i 17 § lagen om statens familjepensioner. Dessutom innehåller 17 § lagen om statens pensioner bestämmelser om utbetalning av pension till vissa organ inom socialskyddet, ifall pensionen har beviljats retroaktivt och organen i fråga har betalat ut förmån som de för samma tid har beviljat förmånstagaren.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

2.1. Förmynderskapslagstiftningen

Propositionen syftar till att bestämmelserna i lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner skall ändras så, att de till huvudsakliga delar motsvarar de ändringar som i samband med revideringen av förmynderskapslagstiftningen har gjorts i denna lagstiftning samt i lagen om förvaltningsförfarande och i förvaltningsprocesslagen. Utgångspunkten för den föreslagna lagstiftningen är att en pension söks av och betalas ut till den som ärendet gäller, om inte hans handlingsbehörighet är begränsad i detta avseende. Pension eller annan förmån till den som inte fyllt 15 år och barnpension till en minderårig som fyllt 15 år skall enligt förslaget betalas till hans intressebevakare. En minderårigs intressebevakare är i regel hans föräldrar.

Avsikten är att lagstiftningen dessutom

skall innehålla bestämmelser om utbetalning av pension till vissa organ inom socialskyddet, ifall pensionen har beviljats retroaktivt. Det föreslås att vissa ordalydelser ändras något med anledning av ändringar som gjorts i den övriga lagstiftningen.

2.2. Övriga ändringar som föreslås i lagen om statens pensioner och lagen om statens familjepensioner

Enligt 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner och 12 § 5 mom. lagen om statens familjepensioner kan pensionen utbetalas i ett för allt om pensionen understiger ett visst grännsbelopp. Grännsbeloppet uppgår för närvarande till 33,50 mark i månaden. Det föreslås att grännsbeloppet höjs till 67,01 mark i månaden. Förslaget motsvarar de ändringar som gjorts inom den privata sektorns arbetspensionssystem och inom det kommunala pensionssystemet. Om förslaget genomförs innebär detta att statskontorets arbete minskar.

Lagen om statens pensioner innehåller en sådan bestämmelse om s.k. tekniskt avbrytande av ett anställningsförhållande som syftar till att förhindra att, när det gäller långvariga anställningar, stora förändringar i inkomstnivån påverkar pensionsbeloppet också när det gäller den tid som föregick förändringen. Bestämmelsen kan tillämpas endast i sådana fall, där inte bara inkomsterna utan också arbetstiden förändras. Problem kan uppstå också då förmånstagaren t.ex. övergår från skiftarbete till dagarbete. I dessa fall förändras arbetstiden inte nödvändigtvis, men inkomsterna kan trots det sjunka betydligt till följd av att de till skiftarbetet koppade tilläggen försvinner. Därför föreslås att bestämmelsen om tekniskt avbrytande ändras så, att också ett arbetstidsarrangemang möjliggör tekniskt avbrytande.

Inkomsterna i deltidarbete som utförs då förmånstagaren är deltidspensionerad skall vara 40—60 % av den stabiliserade inkomst som förmånstagaren hade före övergången till deltidarbete. Det har visat sig att ovan nämnda övre gräns i vissa fall har överskridits till följd av ökade inkomster. I dessa fall finns det risk för att förmånstagarens pension indras och att den deltidspension som utbetalts enligt alltför högt belopp återkrävs. Detta är arbetskrävande för statskontoret och förargligt för förmånstagarna. Därför föreslås att inkomstgränserna ändras till

35 respektive 70 %. Den här gränsen har redan tidigare gällt inom den privata sektorns arbetspensionssystem. Det kommunala pensionssystemet har likaså ändrat sina inkomstgränser från 40—60 % till 35—70 %.

2.3. Ändringar som föreslås i lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad

I lagen anges för närvarande inte någon gräns för hur små pensioner som betalas ut. Synnerligen små pensioner — belopp på några mark eller t.o.m. några penni — orsakar statskontoret mycket arbete. Med tanke på förmånstagarnas totala pensionsskydd har förmåner av nämnda storleksklass ingen betydelse. Därför föreslås att en pension som understiger 10,63 mark i månaden inte skall betalas ut. Inom det kommunala pensionssystemet infördes 10 mark i månaden som gräns år 1997. Eftersom beloppet indexjusteras årligen uppgår det till 10,63 mark enligt indextalet år 2000. Därför föreslås att samma belopp införs i statens pensionssystem.

2.4. Ändringar som föreslås i lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn

Avsikten med lagen är att inom ramen för ett längre perspektiv överföra de anställda i undervisningsuppgifter som omfattas av statens pensionssystem till det kommunala eller privata pensionssystem som bestäms enligt utbildningsanordnaren. Överföringen avses huvudsakligen gälla nya anställda. Förslaget innebär att största delen av dem som för närvarande omfattas av det statliga pensionsskyddet kvarstår där. Syftet med lagen var att sådana personer inte skall komma att omfattas av statens pensionssystem som inte tidigare har omfattats av detta system. Avsikten var likaså att nya arbetsgivare inte skulle komma att omfattas av lagen. Relativt många nya läroanstalter har dock i praktiken gjort detta. Därför föreslås att lagen ändras så, att anställningar som har börjat efter lagens ikraftträdande inte berättigar till statligt pensionsskydd om personalen vid en läroanstalt som är arbetsgivare inte har omfattats av statligt pensionsskydd när lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn trädde i kraft den 1 januari 1999.

Dessutom föreslås att lagen ändras så, att

de gymnasielärare som valde en s.k. särskild pensionsålder med stöd av sådana bestämmelser som inte längre möjliggör dessa lärares pensionering vid den ålder som lärarna valt, skall kunna återta sin anmälan om val av pensionsålder.

3. Propositionens verkningar

3.1. Verkningar på förmånstagarna och organisationen

De ändringar som föreslagits till följd av den reviderade förmynderskapslagstiftningen påverkar förmånstagarnas ställning på samma sätt som lagen om förmyndarverksamhet. Syftet med ändringarna är att en myndig persons handlingsbehörighet skall begränsas endast i den utsträckning som är nödvändig för tryggheten av hans eller hennes intressen. Reformen avser därmed att utöka de enskilda förmånstagarnas rätt att själva besluta om sina egna angelägenheter i sådana fall där förmånstagarna endast på vissa punkter är i behov av intressebevakning.

De pensioner för korttidsanställningar, som för närvarande kan beviljas enligt belopp som uppgår till några mark eller rentav några penni, antas i framtiden öka kraftigt. Därför skulle bestämmelser om ett minimibelopp gällande pensioner för korttidsanställningar minska statskontorets arbete i någon mån. Likaså skulle en höjning av gränsbeloppet för engångsbetalning av pensioner samt en ändring av procenten gällande inkomstgränsen för deltidspension vara ägnade att minska statskontorets arbete.

3.2. Ekonomiska verkningar

3.2.1. Höjning av gränsbeloppet för engångsbetalning

Gränsbeloppet för pension som berättigar till engångsbetalning är för närvarande 33,50 mark i månaden enligt indexnivån år 2000. Det nya gränsbeloppet föreslås vara 67,01 mark i månaden enligt indexnivån år 2000. En pension som understiger detta belopp skall enligt förslaget kunna betalas ut som ett engångsbelopp.

En höjning av gränsbeloppet för engångsbetalning innebär att en del av de pensioner som hade kommit att utbetalas månatligen under framtida år, i stället betalas ut som ett

engångsbelopp när pensionen börjar. Detta innebär att statens pensionsutgift i fråga om dessa pensioner tidigareläggs. Vad gäller pensionsutgiftens kapitaliserade nuvärde har engångsbetalningen inte någon inverkan. Storleken av engångsbetalningen bestäms enligt försäkringsmatematiska grunder. Principen är att kostnadseffekten av en engångsbetalning är densamma som kostnadseffekten för en pension som betalas ut månatligen. Den föreslagna ändringen medför sålunda inte på lång sikt någon förändring i pensionsutgiften. I det följande beskrivs förändringarna på kort sikt.

Vid utgången av 1999 var antalet sådana löpande statliga pensioner som skulle påverkas av ett ändrat belopp gällande engångsbetalning följande:

- 9 200 ålderspensioner
- 4 300 invalidpensioner
- 5 500 efterlevandepensioner

Under 1999 påbörjades ovan nämnda pensioner enligt följande: 900 ålderspensioner, 600 invalidpensioner och 300 efterlevandepensioner.

Om alla ovan nämnda pensioner som löpte vid utgången av 1999 skulle betalas i form av ett engångsbelopp, så skulle engångskostnaden för ålderspensionerna vara 56 milj. mk, för invalidpensionerna 16 milj. mk och för efterlevandepensionerna 40 milj. mk. Den sammanlagda engångsutgiften skulle därmed uppgå till 112 milj. mk. Under de närmaste åren skulle utgiften för de regelbundet löpande pensionerna å andra sidan vara ca 8,1 milj. mk mindre per år än den är för närvarande. Senare framöver skulle effekten på den regelbundna utgiften vara mindre.

Den föreslagna ändringen innebär att man efter ikraftträdelseåret skulle betala ut pensioner som engångsbetalning till ett belopp av ca 11,5 milj. mk om året.

Den föreslagna ändringen skulle i någon mån sänka statskontorets fortlöpande förvaltningskostnader i och med att bl.a. bankernas serviceavgifter skulle minska.

3.2.2. Ändringar gällande tekniskt avbrytande

Tekniskt avbrytande höjer statens pensionsutgift i de fallen där tekniskt avbrytande görs till följd av att lönen sjunkit, medan tekniskt avbrytande sänker pensionsutgiften om orsaken till avbrytandet är att lönen har

stigit. För förmånstagaren är situationen den motsatta: pensionen stiger om det tekniska avbrytandet görs till följd av att lönen sjunkit och pensionen sjunker om orsaken till avbrytandet är att lönen har stigit.

Beroende på vilka förändringar som uppkommer till följd av arbetstidsarrangemang, avgörs den omständigheten huruvida förändringen för statens och förmånstagarnas del resulterar i nettobesparingar eller nettokostnader. Vid beredningen av propositionen avsåg man primärt att korrigera situationer där förmånstagaren övergår från skiftarbete till dagarbete och inkomsten på grund av detta minskar. Eftersom detta torde återspegla den mest typiska situationen när det gäller tillämpning av bestämmelsen, kan man anta att förmånstagarnas pension i huvudsak skulle stiga och statens pensionsutgifter därigenom öka.

Arligen har 20—30 tekniska avbrytanden gjorts i statskontorets anställningsförhållanderegister. Om detta antal fördubblas, innebär det att de årliga pensionskostnaderna till följd av reformen ökar med högst ca 500 000 mk om året efter 10—15 år. Att uppskatta ökningen av antalet tekniska avbrytanden är dock mycket svårt.

3.2.3. Övriga ändringar

Minimibeloppet för pension för korttidsanställningar innebär att förmånstagarna går miste om pensionsskyddet i sådana fall, där den intjänade pensionen understiger 10,63 mark i månaden. I många fall är det fråga om pensioner som uppgår till bara några mark eller rentav några penni. Pensioner av den storleksklassen har inte stor inverkan på förmånstagarnas totala pensionsskydd.

De övriga föreslagna ändringarna har inte nämnvärda ekonomiska verkningar.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet och i samarbete med statskontoret samt de centralorganisationer som företräder de statsanställda. I fråga om propositionen har dessutom förts samverkansförhandlingar i statens delegation för pensionsärenden, där de centralorganisationer som företräder de statsanställda är representerade.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

De ändringar som föreslagits till följd av den reviderade förmynderskapslagstiftningen samt ändringen gällande beloppet av pension som betalas ut som ett engångsbelopp är desamma som redan har gjorts i den privata sektorns arbetspensionssystem och inom det kommunala arbetspensionssystemet.

Vid beredningen av de med det s.k. Pu-
roavtalet förknippade ändringarna i statens pensionssystem, nådde statens arbetsmarknadsverk den 14 oktober 1999 enighet med de centralorganisationer som företrädde de statsanställda om att riksdagen skall föreläggas förslag till sådana ändringar som nu föreslås i bestämmelserna om tekniskt avbrytande och om inkomstgränsen för deltidspension.

DETALJMOTIVERING

1. Motivering till lagförslagen

1.1. Lagen om ändring av lagen om statens pensioner

1 §. I 5 mom. bestäms om s.k. tekniskt avbrytande av ett fortgående anställningsförhållande. Avsikten med bestämmelsen är att förhindra att stora förändringar i inkomstnivån när det gäller långvariga anställningar påverkar pensionsbeloppet också för tiden före förändringen. Verkställandet av tekniskt avbrytande förutsätter bl.a. att en förändring sker i den arbetstid som betraktas såsom regelbunden och att arbetsinkomsten samtidigt antingen sjunker med minst en fjärdedel eller stiger med minst en tredjedel. I praktiken kan det förekomma situationer där arbetstiden ändras så, att personen i fråga övergår från skift-, period- eller nattarbete till dagarbete, varvid inkomsterna sjunker. Nedgången i inkomsterna kan uppfylla de ovan nämnda villkoren, medan förändringen i arbetstiden däremot inte gör det, eftersom arbetstiden kanske inte har minskat. I dessa fall uppfylls inte villkoren för tekniskt avbrytande. Därför föreslås att momentet ändras så, att tekniskt avbrytande skall kunna göras i en anställning också på den grund att arbetstidsarrangemanget ändras.

9 d §. I 1 mom. 4 punkten bestäms om inkomstgränserna i fråga om deltidspensionen för den som uppbär deltidspension. Enligt de nuvarande inkomstgränserna måste förmånstagaren förtjäna minst 40 och högst 60 % av den stabiliserade inkomst som han hade före övergången till deltidspension. Det föreslås att inkomstgränserna ändras så, att inkomsterna i deltidspensionen skall vara minst 35 % och högst 70 % av den stabiliserade inkomsten före övergången till deltidspension.

I praktiken har det förekommit situationer där inkomsten i deltidspensionen redan ursprungligen har rört sig mycket nära den övre gränsen på 60 %, och i dessa fall har inkomstgränsen därför kommit att överskridas. Härvid finns det risk för att förmånstagarens pension indras och att den deltidspension som utbetalts enligt alltför högt belopp återkrävs. Om inkomstgränsen utsträcks till 70 % minskar antalet sådana situationer.

15 §. I 5 mom. bestäms om betalning av pensionen som ett engångsbelopp. Det föreslås att bestämmelsen ändras så, att gränsbeloppet för den pension som berättigar till engångsbetalning höjs till det dubbla. Gränsbeloppet uppgår för närvarande till 33,50 mark i månaden enligt 2000 års indexnivå. Det föreslås att gränsbeloppet höjs till 67,01 mark i månaden enligt 2000 års indexnivå. En pension som understiger nämnda belopp kan enligt förslaget betalas ut som ett engångsbelopp. Den föreslagna höjningen av gränsbeloppet för den pension som berättigar till engångsbetalning motsvarar de ändringar som gjorts inom den privata och den kommunala sektorns arbetspensionslagstiftning. Förslaget är ägnat att minska statskontorets administrativa arbete vid skötseln av det statliga pensionsskyddet. Det belopp som nämns i bestämmelsen har av tydlighetsskäl angetts enligt indexnivån år 2000.

17 §. Det föreslås att till 1 mom., i stället för det 1 mom. som upphävts genom tidigare lagstiftning, flyttas den bestämmelse i nuvarande 17 a § enligt vilken en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om förmånstagaren i egenskap av intressebevakare kan föra förmånstagarens talan i situationer där personen i fråga kan förorsakas rättsförluster därför att han på grund av ålder, ska-

da, sjukdom eller av någon annan orsak inte förmår agera på så sätt i ett förmånsärende att hans rättigheter enligt denna lag inte äventyras. Om förmånstagarens oförmåga att sköta sina ärenden varar längre, kan hans förmånsärenden skötas endast av en intressebevakare enligt lagen om förmyndarverksamhet. Enligt förslaget förs talan för den som inte har fyllt 15 år av intressebevakaren också i sådana fall där det är fråga om en förmån baserad på den förstnämndas eget arbete.

Det föreslås att i stället för det 2 mom. som upphävts genom tidigare lagstiftning fogas ett 2 mom. innehållande en bestämmelse om att en förmån enligt lagen om statens pensioner betalas till den förmånstagare till vilken den har beviljats, om inte något annat bestäms i lag. I lagen om statens pensioner och på andra ställen i lagstiftningen finns ett flertal bestämmelser om utbetalning av pension till subsidiära socialförsäkrings-system på grundval av regressrätt. Vid utbetalningen av en förmån till en omyndig förmånstagare eller till en förmånstagare vars handlingsbehörighet i ekonomiska angelägenheter är begränsad, skall enligt förslaget i tillämpliga delar iakttas bestämmelserna i lagen om förmyndarverksamhet. En förmån till den som inte har fyllt 15 år betalas dock till intressebevakaren, även om den grundar sig på arbete som utförts under omtydigheten.

I det nuvarande 3 mom. bestäms att en pension eller en del därav på anhållan av socialnämnden kan betalas till nämnden för att användas för vård av pensionstagaren eller av den i vars uppehälle pensionstagaren är skyldig att delta. Det föreslås att bestämmelsen, till den del som det är fråga om betalning av retroaktiv pension till ersättning för utkomststöd som utbetalts såsom förskott, flyttas till 17 b § och blir 3 mom. i den paragrafen. Samtidigt föreslås att i 17 § 3 mom. skall bestämmas enbart om utbetalning av en förmån till ett i 6 § 1 mom. socialvårdslagen avsett organ på grunder som beror på prövning. Avsikten är att förmånen skall betalas till organet i fråga för att användas till vård av förmånstagaren och av en sådan person vars uppehälle förmånstagaren är skyldig att dra försorg om. Enligt den föreslagna bestämmelsen kan en förmån eller en del därav betalas till organet om utbetalning av förmånen till förmånstagaren själv inte kan anses ändamålsenligt på grund

av förmånstagarens livsstil, sjukdom eller av någon annan särskild orsak och om intressebevakare inte förordnats för honom eller henne. Organet måste i sin ansökan motivera varför förmånen bör betalas till det och inte till förmånstagaren själv. För utbetalningen krävs dock, i motsats till den nuvarande lagstiftningen, förmånstagarens eget samtycke. Inhämtandet av detta samtycke skall ankomma på organet i fråga. Om samtycke inte har tillställts statskontoret, kan förmånen inte betalas till organet, utan betalas i sådana fall ut till förmånstagaren själv. Framställning om utbetalning av förmånen kan göras av organet i fråga, förmånstagaren själv, hans eller hennes make, någon annan anhörig eller den som huvudsakligen sköter honom eller henne. Om framställningen har gjorts av någon annan än organet, skall den som gjort framställningen höras.

17 a §. Det föreslås att bestämmelsen i den nuvarande 17 a § ändras och flyttas till 17 § 1 mom. I 17 a § föreslås en ny bestämmelse, enligt vilken en förmån enligt lagen om statens pensioner inte utan statskontorets samtycke får överföras på någon annan. Vidare föreslås att ett avtal som avser pantsättning av pension skall vara ogiltigt. Avsikten med arbetspensionen - tryggandet av pensionstagarens uppehälle - skulle kunna äventyras om statskontorets samtycke inte krävdes i samband med arrangemang som innebär att en förmån överförs till tredje man. Eftersom pensionen kan karaktäriseras som en personlig förmån är det ändamålsenligt att i lagen bestämma att avtal som avser pantsättning av pension är ogiltiga. I 17 a § föreslås vidare en bestämmelse om förbud mot utmätning till den del som det är fråga om kostnadsersättning som betalas enligt lagen om statens pensioner. I 4 kap. 7 § 3 mom. utskötsningslagen ingår redan en bestämmelse, enligt vilken understöd eller kostnadsersättning som med stöd av pensions- eller sociallagstiftningen betalas för ett visst ändamål inte får mätas ut. Det föreslås att motsvarande bestämmelse av tydlighetsskäl införts i lagen om statens pensioner. Det föreslagna lagrummet är likadant som i lagen om pension för arbetstagare.

17 b §. Det föreslås att till lagen fogas en ny 17 b § till vars 1 och 2 mom. flyttas bestämmelserna i nuvarande 17 § 4 och 5 mom. om utbetalning av pension till någon annan än förmånstagaren själv. Enligt föreslagna 1 mom. skall en arbetslöshetskassa

eller folkpensionsanstalten ha regressrätt till retroaktivt utbetald pension till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd som har utbetalts för samma tid. Dessutom föreslås att till paragrafen fogas en bestämmelse om arbetslöshetskassans och folkpensionsanstaltens regressrätt till pensionen också i fråga om utbildningsstöd och utbildningsdagpenning enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning (763/1990) och lagen om stödande av arbetslösa frivilliga studier (1402/1997) som hänför sig till samma tid som retroaktivt beviljad pension. Lagarna i fråga innehåller bestämmelser om folkpensionsanstaltens och arbetslöshetskassans regressrätt, men av tydlighetsskäl föreslås att bestämmelser om saken skall ingå även i lagen om statens pensioner.

Enligt 2 mom. skall folkpensionsanstalten ha rätt att få tillbaka pension som den har utbetalt till ett för stort belopp till den del som till förmånstagaren på grund av besvär som avses i 23 § 1 mom. betalas pension enligt denna lag retroaktivt för samma tid. Enligt det föreslagna 2 mom. kan förfarandet vara detsamma i situationer där pensionsbeloppet rättas enligt det självrättelseförfarande som föreskrivs i 24 § 3 mom. och i situationer där pensionsbeloppet i övrigt justeras så, att det blir större än tidigare (t.ex. då delinvalidpension ändras till full invalidpension). Bestämmelsen är viktig, eftersom ett i 24 § 3 mom. avsett rättande av ett laga kraft vunnet beslut till förmånstagarens fördel kan hänföra sig också till retroaktiv tid. Enligt den föreslagna bestämmelsen skall folkpensionsanstalten ha regressrätt i situationer där beloppet av en pension som redan har beviljats förmånstagaren på grundvalen av självrättelse eller av annan orsak justeras så, att det blir större än tidigare. De situationer där pensionsrätten beviljas retroaktivt med tillämpande av självrättelseförfarande skall enligt förslaget däremot inte omfattas av regressrätten. Det är sålunda fråga om en bestämmelse som beror på prövning. Beroende på statskontorets prövning behöver bestämmelsen därmed inte tillämpas på retroaktiva förhöjningar som gäller ringa markbelopp.

Det föreslås att till 3 mom. flyttas den nuvarande bestämmelsen i 17 § 3 mom. till den del det är fråga om betalning av retroaktiv pension eller en del därav till ersättning till socialnämnden för i förskott lämnat ut-

komststöd. Samtidigt föreslås att ordalydelserna och de föråldrade laghänvisningarna i bestämmelsen korrigeras. Om en förmånstagare har fått utkomststöd i förskott mot pension som skall betalas retroaktivt, betalas pension eller en del därav som skall betalas för samma tid på anhållan till det organ som avses i socialvårdslagen för att ersätta redan lämnat utkomststöd.

Enligt det föreslagna 4 mom. skall kommunen ha rätt att få förmånstagarens pension för den tid under vilken kommunen har ordnat vård eller omvårdnad på institution eller familjevård för förmånstagaren. Enligt förslaget skall kommunen på det sätt som föreskrivs i 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) ha rätt att använda förmånstagarens pension för ersättning av den avgift som fastställts för vården, uppehållet eller skötseln av förmånstagaren.

Enligt 6 § lagen om studiestöd (65/1994) beviljas studiestöd inte en studerande som uppbär exempelvis arbetspension. Den som får delinvalidpension kan dock beviljas studiestöd. Enligt 28 § lagen om studiestöd får folkpensionsanstalten uppbära beloppet av det studiestöd som betalts utan grund av den förmån som betalas retroaktivt, ifall en studerande har fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg för samma tid för vilken honom retroaktivt beviljas arbetspension. Med stöd av nämnda lagrum har folkpensionsanstalten regressrätt till arbetspensionen. Av tydlighetsskäl föreslås att en bestämmelse om detta införs även i 5 mom.

Enligt det föreslagna 6 mom. utbetalas pensionen, i de fall som avses i 1—5 mom., till arbetslöshetskassan, folkpensionsanstalten, ett organ eller till kommunen. Ett meddelande om utbetalning av pensionen skall göras till statskontoret minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

27 §. I den nuvarande paragrafen bestäms att den som har rätt till pension enligt denna lag är skyldig att underkasta sig vad som framdeles möjligen bestäms om beaktande av honom samtidigt tillkommande pensioner samt vissa ersättningar vid beräkning av den i 10 § 4 mom. avsedda pensionens maximibelopp. Hänvisningen i paragrafen är föråldrad. Det föreslås att den ändras, eftersom bestämmelserna om beräkning av pensionens maximibelopp enligt lagen om statens pensioner numera ingår i 10 § 6-9 mom.

1.2. Lagen om ändring av lagen om statens familjepensioner

12 §. I 12 § 5 mom. ingår en hänvisningsbestämmelse till lagen om statens pensioner. Enligt bestämmelsen skall, när familjepension utbetalas i ett för allt, 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner iakttas i tillämpliga delar. Det föreslås att momentet ändras så, att en efterlevandepension kan betalas som ett engångsbelopp även när den efter samordning eller pensionsjämkning stannar under det gränsbelopp som avses i lagen om statens pensioner. Denna möjlighet att betala ut efterlevandepensionen som ett engångsbelopp avses gälla både pensionerade efterlevande och sådana efterlevande makar i vilkas pensionsjämkning beaktas den kalkylerade efterlevandepensionen. En kalkylerad pension kommer i fråga i sådana fall där den efterlevande maken inte är pensionerad vid tidpunkten för pensionsjämkningen. I sådana fall beaktas vid pensionsjämkningen den pension som den efterlevande maken själv hade fått om hon eller han vid tidpunkten för förmånslåtarens död hade blivit arbetsförmögen. Om möjligheten till engångsutbetalning inte skulle gälla situationer där pensionsjämkningen har gjorts på basis av den kalkylerade pensionen, skulle betalningsregistret allttjämt innehålla till beloppet små efterlevandepensioner. Efterlevandepensionerna borde tas upp till ny behandling i det skedet då pensionsjämkningen görs på grundval av den slutliga pension som den efterlevande får. Detta är inte ändamålsenligt. Förslaget är ägnat att minska statskontorets administrativa arbete vid skötseln av det statliga pensionskyddet.

Vidare föreslås att 5 mom. ändras så, att möjligheten till engångsbetalning skall gälla barnpensioner som i vissa specialsituationer betalas till barn. Förmåner som med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 utges till barn betalas i enlighet med principen om bosättningsland i vissa situationer från den stat där barnet bor, som om förmånslåtare hade arbetat under hela sin arbetshistoria i staten i fråga. Om barnet har fått rätt till förmåner också i andra länder som är medlemmar av Europeiska unionen eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, skall till barnet betalas skillnaden mellan barnförmånerna i ett sådant land och i bosättningslandet. Denna s.k. förmånsskillnad fördelar sig dessutom mellan barnpensionerna enligt

olika lagar inom arbetspensionssystemet och barnpensionen enligt folkpensionssystemet samt barnbidraget. I praktiken uppgår dessa förmånsskillnader ofta till mycket små belopp (se exemplet). Det vore därför ändamålsenligt om också dessa kunde betalas som engångsbelopp i sådana fall där den förmånsskillnad som statskontoret betalar ut understiger det markbelopp som avses i 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner.

Exempel på uträkning av en förmånsskillnad:

Primärlandets (Frankrike) förmåner	Sekundärlandets (Finland) förmåner
Barnbidrag 750 FRF	Barnbidrag 735 FIM
	FPA-barnpension 162 FIM
	StFamPL-barnpension 50 FIM
	APL-barnpension 166 FIM
Sammanlagt 750 FRF	Sammanlagt 1 113 FIM

FRF-kursen är 6,55957 i förhållande till euron och FIM-kursen 5,94573. Beloppet av barnförmånen (barnbidraget) i Frankrike, 750 franc, motsvarar därmed ca 680 finska mark/månad.

Barnförmånerna i Finland	1 113 FIM
Barnförmånerna i Frankrike	680 FIM
	430 FIM

Av förmånsskillnaden i Finland, 430 FIM, är statskontorets andel (StFamPL-barnpensionen) 19,32 FIM/månad.

14 §. I paragrafens 2 mom. stadgas att avtal som avser pantsättning av pension är ogiltig. I 17 § 2 mom. denna lag föreslås att bl.a. stadgandena i 17 a § StPL tillämpas på förmåner enligt StFamPl. Eftersom det föreslås att 17 a § StPL skall ha ett exakt likadant stadgande som det nuvarande 14 § 2 mom. i StFamPL, föreslås 14 § 2 mom. StFamPL upphävas.

17 §. Enligt nuvarande 1 mom. kan en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om förmånstagaren, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller familjepension enligt denna lag. Det föreslås att ordalydelsen i bestämmelsen ändras så, att den är likadan som den föreslagna be-

stämmelsen i 17 § 1 mom. lagen om statens pensioner.

I nuvarande 2 mom. föreskrivs om statskontorets rätt att under de förutsättningar som anges i 1 mom. betala ut familjepensionen till en nära anhörig eller någon annan person. Det föreslås att ordalydelsen i bestämmelsen ändras så, att den är likadan som den föreslagna bestämmelsen i 17 § 2 mom. lagen om statens pensioner. Av bestämmelserna i lagen om förvaltningsförfarande och lagen om förmyndarverksamhet följer att en barnpension som inom familjepensionssystemet utges till den som inte har fyllt 18 år alltid betalas till intressebevakaren. En minderårigs intressebevakare är i regel hans föräldrar.

Genom den till 2 mom. fogade hänvisningen till vissa moment i lagen om statens pensioner avses i fråga om förmåner enligt familjepensionslagen i tillämpliga delar gälla vad som i motsvarande bestämmelser i lagen om statens pensioner föreskrivs om förmåner enligt lagen om statens pensioner. Samtidigt föreslås att bestämmelsen i 17 a § om möjligheten att på vissa grunder betala familjepension till socialnämnden upphävs; bestämmelsen är onödig eftersom man med stöd av hänvisningsbestämmelsen i dessa fall tillämpar motsvarande bestämmelse i lagen om statens pensioner.

1.3. Lagen om ändring av 1 och 3 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad

1 §. Enligt det nya 3 mom. som föreslås skall sådana korttidsanställningar för vilka det intjänade pensionsbeloppet, före den samordning som avses i 11 och 12 § lagen om statens pensioner, är mindre än 10,63 mark i månaden (enligt indextalet år 2000) inte berättiga till pensionsskydd enligt lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad. I den nuvarande lagen anges inget gränobelopp. Eftersom alla pensioner inte kan betalas ut som ett engångsbelopp - detta gäller bl.a. arbetslöshetspensionerna - går i lagen avsedda pensioner för närvarande till regelbunden utbetalning, trots att pensionerna kan uppgå till endast några eller rentav ett enda penni. Om den månatliga pensionen är liten, kan också den pension som betalas ut i form av engångsbelopp vara syn-

nerligen liten. Detta är ett faktum i fråga om exempelvis rehabiliteringsstöd och familjepensioner. När det gäller pensioner som betalas ut som engångsbelopp förekommer det också ofta månatliga pensioner som beviljats retroaktivt. Enligt bestämmelserna i lagen om statens pensioner är det inte alltid möjligt att betala ut retroaktiv pension enbart till förmånstagaren själv, utan pensionen borde delas mellan ett antal pensionstagare och betalas till dessa (exempelvis arbetslöshetskassorna, folkpensionsanstalten och socialnämnderna). Också i dessa fall kan det förekomma att i denna lag avsedda pensioner löper, trots att de kanske uppgår till bara några penni. Detta är inte ändamålsenligt med tanke på verkställigheten av pensionskyddet. Det gränobelopp som föreslås i paragrafen motsvarar beloppet i motsvarande bestämmelse i lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare.

3 §. Enligt bestämmelsen i 1 mom. skall pensionsbeloppet och den pensionsgrundande lönen i tillämpliga delar beräknas i enlighet med lagen om statens pensioner. Det föreslås att momentet ändras så, att till det fogas en bestämmelse enligt vilken som samordningsgrund kan användas den pensionsgrundande lönen för en korttidsanställning endast på det villkoret att den till pension berättigande tiden i korttidsanställningen fortgår minst ett år utan avbrott. Bestämmelsen är motiverad eftersom det vid samordningen är nödvändigt att definiera minimilängden för en sådan korttidsanställning som i form av högre lön kan beaktas vid samordningen med andra grundpensioner. Detta är en följd av att staten i korttidsanställning har olika typer av arvodestagare, bl.a. konsulter och föreläsare, som alltså omfattas av denna lag. I dessa fall registreras arvodet för en viss dag, varvid dagslönen kan vara t.ex. 5 000 mk. I dessa fall kan månadslönen komma att överstiga t.o.m. 100 000 mk. Om en förutsättning för varaktigheten i en korttidsanställning inte införs, kan situationen leda till ett slumpmässigt fastställande av pensionen och till att pensionsskyddets nivå i vissa fall kan bli betydligt högre än vad pensionssökandens arbetshistoria förutsätter.

1.4. Lagen om ändring av 11 och 14 § lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn

11 §. Det föreslås att till 2 mom. fogas

en ny bestämmelse enligt vilken den person som är anställd hos en sådan i 9 § nämnd arbetsgivare, vars personal inte haft rätt till statligt pensionsskydd när lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn trädde i kraft, inte heller efter att lagen trätt i kraft skall omfattas av lagen när det gäller denna persons anställningar. För närvarande bestäms i 9 § att personer som är anställda hos en privat utbildningsanordnare som avses i lagen om yrkesutbildning (630/1998), lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) under vissa förutsättningar i fråga om sin anställning omfattas av lagen om statens pensioner.

När lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn stiftades var avsikten inte att utvidga antalet arbetsgivare som omfattas av lagen om statens pensioner. I och med förstnämnda lag har helt nya läroanstalter kommit att omfattas av lagen om statens pensioner: bl.a. de sommaruniversitet som avses i lagen om fritt bildningsarbete och de yrkesutbildningscentrer för vuxna och särskilda yrkesläroanstalter som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Därför föreslås att lagen ändras så, att anställningar som inleds efter det att lagen har trätt i kraft inte kan komma att omfattas av det statliga pensionsskyddet, om personalen hos den läroanstalt som är arbetsgivare inte omfattades av det statliga pensionsskyddet när lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn trädde i kraft den 1 januari 1999.

Sedan den allmänna statsandelsreformen trätt i kraft den 1 januari 1993 omfattas personalen vid privata yrkesläroanstalter, medborgarinstitut, musikläroanstalter och idrottsutbildningscentrer med statsandel samt, sedan den 1 januari 1994, personalen vid folkhögskolor och studiecentraler med statsandel av pensionssystemet enligt undervisningsanordnaren, dvs. av lagen om pension för arbetstagare, såvida tillståndet att inrätta läroanstalten har erhållits efter tidpunkterna i fråga. Den föreslagna ändringen i 2 mom. avses gälla också ovan nämnda läroanstalter, i fråga om vilka tillståndet att inrätta läroanstalten har erhållits först efter det att statsandelsreformen har trätt i kraft och vilkas personal har omfattats av tillämpningen av lagen om pension för arbetstagare när lagen

om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn trädde i kraft.

I de fall som gällt sammanslagning av eller ägarbyte vid en läroanstalt som omfattas av tillämpningen av lagen om statens pensioner, har personalen behållit det statliga pensionsskyddet och läroanstalten också i fortsättningen omfattats av lagen om statens pensioner. Avsikten var inte att genom lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn ändra denna praxis och samma situation avses fortgå också i framtiden.

14 §. Vissa lärare som undervisar i gymnasiet valde på basis av 14 § 1 mom. den pensionsålder på 60 år som den gamla lagstiftningen möjliggjorde när det gällde grundskollärare. Detta val skulle göras senast den 30 juni 1999. För att kunna gå i pension vid en sådan särskild pensionsålder skall förmånstagaren dessutom uppfylla de s.k. efterkarenskraven, dvs. han eller hon skall i sex månader omedelbart före uppnåendet av pensionsåldern utföra uppgifter som berättigar till särskild pensionsålder och dessutom skall personen i fråga under de fem senaste åren ha en pensionstid på minst tre år. När tiden för valmöjligheten löpte ut föreskrevs i 15 § i denna lag att en grundskollärares slutkarenskraven kan uppfyllas i uppgifter som omfattas av antingen lagen om grundläggande utbildning eller gymnasielagen. Genom lag 933/1999, som trädde i kraft den 15 oktober 1999, ändrades 15 § lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn så, att slutkarenskraven kan uppfyllas endast i uppgifter som omfattas av lagen om grundläggande utbildning. Det ansågs inte ändamålsenligt att gymnasielärarna skulle ha möjlighet att ansöka om pension i en pensionsålder som i tiden varit avsedd för grundskollärarna.

De lärare som undervisar i gymnasiet och som valt den gamla pensionsåldern för grundskollärare har därmed för närvarande möjlighet att gå i pension vid den ålder som de valt endast på det villkoret att de uppfyller slutkarenskraven i uppgifter som avses i lagen om grundläggande utbildning. I flertalet fall är detta inte möjligt. Valet av särskild pensionsålder var ett val mellan det gamla pensionsålderssystemet och det nya systemet med flexibel pensionsålder. För den som valt det gamla systemet är det sålunda uteslutet att välja någon av de pensionsformer som det flexibla pensionsålderssystemet erbjuder, dvs. förtida ålderspension,

individuell förtidspension och deltidspension. Valet är oåterkalleligt. Därför föreslås att till 14 § fogas ett nytt 2 mom. som ger de personer som sköter sådana undervisningsuppgifter som omfattas av gymnasielagen och som valt pensionsåldern för grundskollärare möjlighet att återta sin anmälan om val av pensionsålder. När valet återtas skall personen i fråga vara i undervisningsuppgifter som omfattas av gymnasielagen eller tjänstledig från sådana uppgifter. Uppgifterna behöver dock inte huvudsakligen bestå av dylika uppgifter.

Möjligheten att återta en anmälan om val av pensionsålder skall, för undvikande av spekulering, gälla under endast en kort tid: fram till utgången av 2000. Möjligheten till återtagande avses gälla endast val som gjorts under en sådan period, under vilken den som gjort valet har kunnat ha kännedom om innehållet i 15 § enligt den ordalydelse som paragrafen hade då tiden för valmöjligheten löpte ut. Lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn gavs den 4 september 1998 och vetskapen om att riksdagen antagit lagen förelåg något tidigare. Därmed har gymnasielärarna före inledandet av höstterminen 1998 inte kunnat göra sådana val som denna lag möjliggjorde och därför föreslås att möjligheten att återta en anmälan om val av pensionsålder skall gälla endast anmälningar som gjorts under perioden 1.8.1998-30.6.1999. Återtagandet skall göras skriftligen.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

Enligt 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om statens pensioner skall bestämmelsen om tekniskt avbrytande i 1 § 5 mom. dock tillämpas på sådana pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat efter år 1999.

Enligt 3 mom. i den ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om statens pensioner skall den ändring av inkomstgränserna för deltidspension som avses i 9 d § 1 mom. 4 punkten tillämpas också på sådana pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat efter 1999. På pensionsfall som inträffat tidigare tillämpas ändringen ifall en förändring i pensionen äger rum efter 1999. En ändring kan ske i deltidspensionen om

pensionsbeloppet i enlighet med 13 § 2 mom. beräknas på nytt till följd av en förändring i deltidarbetet eller om utbetalningen av pensionen avbryts eller pensionen dras in.

Enligt 4 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om statens pensioner skall bestämmelsen om engångsbetalning i 15 § 5 mom. tillämpas också på pensioner som har börjat innan lagen träder i kraft. En ändamålsenlig tillämpning av bestämmelsen förutsätter detta.

I 5 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om statens pensioner föreslås med tanke på de fall, där förmånstagarens förmån när denna lag träder i kraft betalas till en förmyndare, vårdnadshavare eller god man eller någon annan person som statskontoret godkänt eller någon annan instans, att utbetalningen av förmånen fortsätter till denna person eller instans tills statskontoret har fått ett meddelande om någon annan intresebevakare som har rätt att lyfta förmånstagarens förmån. Den föreslagna bestämmelsen säkerställer att förmånen betalas ut utan avbrott.

I 8 § förordningen om statens pensioner föreskrivs om beloppet av pension som med pensionstagarens samtycke får utbetalas i ett för allt. Eftersom 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner innehåller bestämmelser om utbetalning av pensionen som en engångsbetalning och om beloppet av en sådan betalning, föreslås att 8 § förordningen om statens pensioner, som innehållsmässigt redan är föråldrad och likaså onödig, upphävs i 6 mom. i den ikraftträdelsebestämmelse som gäller lagen om statens pensioner.

I 2 och 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om statens familjepensioner föreslås samma bestämmelser som i 4 och 5 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om statens pensioner.

Enligt 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad skall lagen tillämpas på pensioner som börjar efter lagens ikraftträdande. Avsikten är sålunda inte att ingripa i förmåner som redan har beviljats.

Enligt 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen gällande lagen om ändring av 11 § lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn skall lagen tillämpas på anställningsförhållanden som börjat den 1 ja-

nuari 1999 eller därefter.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om statens pensioner

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 1 § 5 mom., 9 d § 1 mom. 4 punkten, 15 § 5 mom., 17 §, 17 a § och 27 §,
dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 5 mom. i lag 333/1986, 9 d § 1 mom. 4 punkten i lag 103/1989, 15 § 5 mom. i lag 1671/1995, 17 § i lagarna 600/1986, 1528/1993 samt 837/1996 och 17 a § i nämnda lag 1528/1993, samt
fogas till lagen en ny 17 b § som följer:

1 §

Förändras förmånstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid eller arbetstidsarrangemang sedan anställningen har fortgått minst tre år och sjunker hans arbetsförtjänst samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och är förändringen av arbetstiden eller arbetstidsarrangemang inte avsedd att vara tillfällig, anses anställningen såsom annan anställning räknat från ingången av den månad som följer på förändringen, dock inte om pensionsfallet inträffar innan två år har förflutit.

9 d §

Rätt till deltidspension har en förmånstagar som har fyllt 58 år,

4) om hans arbetstid och förvärvsinkomst i anställning som omfattas av denna lag har minskat så, att förvärvsinkomsten av återstående arbete eller företagarverksamhet som omfattas av de bestämmelser som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagar, nedan kallat deltidarbete, sammanlagt uppgår till minst 35 och högst 70 procent av hans stabiliserade förvärvsinkomst före minskningen, dock minst till det markbelopp som nämns i 2 § 1 mom., varvid minskningen i arbetstiden inte får skilja sig väsentligt från nedgången i förvärvsinkomsterna, samt

15 §

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 67,01 mark i månaden (enligt indextalet år 2000), kan statskontoret betala ut pensionen som ett engångsbelopp. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de tjänstgöringar som engångsbetalningen grundade sig på. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagar dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av nämnda tid. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagar.

17 §

Om förmånstagar på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om förmånen eller att i övrigt sköta sina ärenden som gäller förmånen samt saknar personen i fråga en intressebevakare, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig till personen eller någon annan som huvudsakligen har dragit

försorg om personen på dennes vägnar föra talan i ärenden som gäller förmåner enligt denna lag. Talan för den som inte har fyllt 15 år förs i andra ärenden än sådana som gäller hans person av hans intressebevakare.

En förmån enligt denna lag betalas till den förmånstagare till vilken den har beviljats, om inte något annat bestäms i lag. Angående betalning av en förmån till någon som har en intressebevakare gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). En förmån till den som inte har fyllt 15 år betalas dock till hans eller hennes intressebevakare.

Om utbetalning av en förmån enligt denna lag till förmånstagaren själv inte kan anses ändamålsenligt på grund av förmånstagarens livsstil, sjukdom eller av någon annan särskild orsak och om intressebevakare inte förordnats för honom eller henne, kan statskontoret med förmånstagarens samtycke besluta att förmånen skall betalas till ett i 6 § 1 mom. socialvårdslagen (710/1982) avsett organ i förmånstagarens boningskommun för att användas till vård av förmånstagaren och av en sådan person vars uppehälle förmånstagaren enligt 2 § lagen om utkomststöd (1412/1997) är skyldig att dra försorg om. En på detta sätt utbetald förmån får inte i strid med förmånstagarens uttryckliga samtycke användas för något annat ändamål än för omvårdnaden under den månad för vilken förmånen utbetalts. I det fall att förmånstagaren får vård eller omvårdnad enligt 17 b § 4 mom., skall förmånen användas i enlighet med 17 b § 4 mom. Framställning om utbetalning av förmånen kan göras av förmånstagaren, hans eller hennes make, någon annan anhörig, den som huvudsakligen sköter honom eller henne eller vederbörande kollegiala organ i kommunen.

17 a §

En förmån enligt denna lag får inte utan statskontorets samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt. Kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

17 b §

Har en förmånstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskaftspolitisk vuxenutbildning (763/1990) eller utbild-

ningsdagpenning enligt lagen om stödjande av arbetslösas frivilliga studier (1402/1997) för den tid för vilken honom eller henne beviljas pension retroaktivt, skall statskontoret på yrkande av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller utbildningsdagpenning som har utbetalts för samma tid.

Har en förmånstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid för vilken han på grund av besvär som avses i 23 § 1 mom. beviljas pension retroaktivt, skall statskontoret utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid. Förfarandet kan vara detsamma, om förmånstagaren har fått pension enligt folkpensionslagen för den tid för vilken statskontoret i enlighet med 24 § 3 mom. rättar eller i övrigt justerar beloppet av beviljad pension.

Har en förmånstagare fått utkomststöd enligt 23 § lagen om utkomststöd i förskott, betalas pension eller en del därav som beviljas retroaktivt för samma tid på anhållan av det organ som avses i 6 § 1 mom. socialvårdslagen till organet för att ersätta redan lämnat utkomststöd.

Om kommunen har ordnat vård eller omvårdnad på institution eller familjevård för en förmånstagare, skall statskontoret på yrkande av kommunen till kommunen betala den pension som förmånstagaren har rätt till för tiden i vård eller omvårdnad på institution eller i familjevård, för att användas på det sätt som 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) föreskriver.

Har en förmånstagare fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) för den tid för vilken honom eller henne retroaktivt beviljas annan pension än delinvalidpension, skall statskontoret på yrkande av folkpensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av studiestöd som har utbetalts för samma tid.

I de fall som avses i 1—5 mom. utbetalas pensionen till arbetslöshetskassan, folk-

pensionsanstalten, det organ som avses i 3 mom. eller kommunen, dock endast under förutsättning att meddelandet om utbetalning av pensionen har gjorts till statskontoret minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

27 §

Den som har rätt till pension enligt denna lag är skyldig att underkasta sig vad som framdeles möjligen bestäms om beaktande av honom samtidigt tillkommande pensioner samt sjuk-, olycksfalls-, militärskade- eller trafikförsäkringsersättningar vid beräkning av den i 10 § 6—9 mom. avsedda pensionens maximibelopp.

Denna lag träder i kraft den .

Lagens 1 § 5 mom. tillämpas på sådana pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat den 1 januari 2000 eller därefter.

Lagens 9 d § 1 mom. 4 punkt tillämpas på sådana pensioner i fråga om vilka pen-

sionsfallet har inträffat den 1 januari 2000 eller därefter. Lagrummet tillämpas också på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat före den 1 januari 2000, ifall en förändring i inkomsterna i deltidsarbete har ägt rum dagen i fråga eller därefter.

Lagens 15 § 5 mom. tillämpas också på pension som har börjat innan lagen träder i kraft.

Om förmånstagarens förmån när denna lag träder i kraft betalas till en förmyndare, vårdnadshavare eller god man eller någon annan person som statskontoret godkänt eller någon annan instans, fortsätter utbetalningen av förmånen till denna person eller instans tills statskontoret har fått ett meddelande om någon annan intressebevakare som har rätt att lyfta förmånstagarens förmån.

Genom denna lag upphävs 8 § i förordningen den 9 december 1966 om statens pensioner (611/1966) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om statens familjepensioner

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/1968) 14 § 2 mom. och 17 a §, sådan den lyder i lag 569/1975, samt
ändras 12 § 5 mom. och 17 §,
dessa lagrum sådana de lyder i lag 1530/1993, som följer:

12 §

När familjepension betalas ut som ett engångsbelopp skall 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner iakttas i tillämpliga delar. Som ett engångsbelopp kan statskontoret likaså betala ut en familjepension eller en pension som understiger 67,01 mark (enligt indextalet år 2000) och som med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemet för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen betalas från Finland till ett barn i form av skillnaden mellan de förmåner som barnet skulle ha rätt till från Finland och de förmåner som barnets bosättningsland har beviljat. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Ovan nämnda belopp justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

17 §

Om förmånstagaren på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om förmånen eller att i övrigt sköta sina ärenden som gäller förmånen samt saknar personen i fråga en intressebevakare, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig till personen eller någon annan som huvudsakligen har dragit

försorg om personen på dennes vägnar föra talan i ärenden som gäller förmåner enligt denna lag.

En förmån enligt denna lag betalas till den förmånstagare till vilken den har beviljats, om inte något annat bestäms i lag. Angående betalning av en förmån till någon som har en intressebevakare gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Angående betalning av en förmån enligt denna lag gäller dessutom vad som i 17 § 3 mom., 17 a § och 17 b § 3, 4 och 6 mom. lagen om statens pensioner bestäms om förmåner som avses i lagen om statens pensioner.

Denna lag träder i kraft den .

Lagens 12 § 5 mom. tillämpas också på familjepension som har börjat innan lagen träder i kraft.

Om förmånstagarens förmån när denna lag träder i kraft betalas till en förmyndare, vårdnadshavare eller god man eller någon annan person som statskontoret godkánt eller någon annan instans, fortsätter utbetalningen av förmånen till denna person eller instans tills statskontoret har fått ett meddelande om någon annan intressebevakare som har rätt att lyfta förmånstagarens förmån.

Atgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 1 och 3 § lagen om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 11 december 1997 om ordnande av pensionsskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad (1152/1997) 3 § 1 mom. samt fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Om beloppet av en sådan pension enligt denna lag som intjänats för i denna paragraf till pension berättigande korttidsanställningar före uträkandet av pensionens maximibelopp enligt 11 och 12 § lagen om statens pensioner är mindre än 10,63 mark i månaden (enligt indextalet år 2000), berättigar korttidsanställningarna inte till pension. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstigare.

3 §

Pensionsbeloppet

Pensionsbeloppet och den pensionsgrundande lönen beräknas i tillämpliga delar i enlighet med lagen om statens pensioner särskilt för varje korttidsanställning. Vid samordning av pensioner kan pensionsgrundande lön för en korttidsanställning som avses i denna lag användas som samordningsgrund endast på det villkoret att den till pension berättigande tiden i korttidsanställningen fortgår minst ett år utan avbrott. Pensionsbeloppet är 1/8 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad och räknas ut i trettiondedels månader, för varje dag av korttidsanställningen.

Denna lag träder i kraft den .

Lagen tillämpas på pensioner som börjar efter lagens ikraftträdande.

4.

Lag**om ändring av 11 och 14 § lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn**

I enlighet med riksdagens beslut
 fogas till 11 § lagen den 4 september 1998 om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn (662/1998) ett nytt 2 mom. samt till 14 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

11 §

 Rätt till statligt pensionskydd i enlighet med 1 mom. har inte den som är anställd hos en sådan i 9 § nämnd arbetsgivare, vars personal inte haft rätt till statligt pensionskydd den 1 januari 1999.

val av pensionsålder som avses i 1 mom., kan återta sin anmälan senast den 29 december 2000. Atertagandet skall göras skriftligen och det skall vara statskontoret till handa senast den sista dagen av ovan nämnda tidsfrist.

14 §

 En person som sköter sådana undervisningsuppgifter som omfattas av gymnasielagen och som under perioden 1.8.1998-30.6.1999 har gjort en sådan anmälan om

 Denna lag träder i kraft den .
 Lagens 11 § 2 mom. tillämpas på anställningsförhållanden som börjat den 1 januari 1999 eller därefter.

 Helsingfors den 12 maj 2000

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister *Suvi-Anne Siimes*

1.

Lag**om ändring av lagen om statens pensioner**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 20 maj 1966 om statens pensioner (280/1966) 1 § 5 mom., 9 d § 1 mom. 4 punkten, 15 § 5 mom., 17 §, 17 a § och 27 §,

dessas lagrum sådana de lyder, 1 § 5 mom. i lag 333/1986, 9 d § 1 mom. 4 punkten i lag 103/1989, 15 § 5 mom. i lag 1671/1995, 17 § i lagarna 600/1986, 1528/1993 samt 837/1996 och 17 a § i nämnda lag 1528/1993, samt

fogas till lagen en ny 17 b § som följer:

Gällande lydelse

1 §

Förändras förmånstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid sedan anställningen har fortgått minst tre år och sjunker hans arbetsförtjänst samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och är förändringen av arbetstiden inte avsedd att vara tillfällig, anses anställningen såsom annan anställning räknat från ingången av den månad som följer på förändringen, dock inte om pensionsfallet inträffar innan två år har förflutit.

9 d §

Rätt till deltidspension har en förmånstare som har fyllt 58 år,

4) om hans arbetstid och förvärvsinkomst i anställning som omfattas av denna lag har minskat så, att förvärvsinkomsten av återstående arbete eller företagareverksamhet som omfattas av de stadganden som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstare, nedan kallat deltidarbete sammanlagt uppgår till minst 40 och högst 60 procent av hans stabiliserade förvärvsinkomst före minskningen, dock minst till det marktbelopp som nämns i 2 § 1 mom., varvid minskningen i arbetstiden inte får skilja sig väsentligt från nedgången i förvärvsinkomsterna, samt

Föreslagen lydelse

1 §

Förändras förmånstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid *eller arbetstidsarrangemang* sedan anställningen har fortgått minst tre år och sjunker hans arbetsförtjänst samtidigt med minst en fjärdedel eller stiger den med minst en tredjedel, och är förändringen av arbetstiden *eller arbetstidsarrangemang* inte avsedd att vara tillfällig, anses anställningen såsom annan anställning räknat från ingången av den månad som följer på förändringen, dock inte om pensionsfallet inträffar innan två år har förflutit.

9 d §

Rätt till deltidspension har en förmånstare som har fyllt 58 år,

4) om hans arbetstid och förvärvsinkomst i anställning som omfattas av denna lag har minskat så, att förvärvsinkomsten av återstående arbete eller företagareverksamhet som omfattas av de bestämmelser som nämns i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstare, nedan kallat deltidarbete, sammanlagt uppgår till minst 35 och högst 70 procent av hans stabiliserade förvärvsinkomst före minskningen, dock minst till det marktbelopp som nämns i 2 § 1 mom., varvid minskningen i arbetstiden inte får skilja sig väsentligt från nedgången i förvärvsinkomsterna, samt

Gällande lydelse

15 §

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 2,50 mark i månaden, kan pensionen utbetalas i ett för allt, varvid beloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt för tilläming av 19 b § lagen om pension för arbetstagare. Den som erhållit betalning i ett för allt är därefter inte berättigad till pension på grundval av samma pensionsfall för den tjänstgöring på vilken pension som motsvarar utbetalningen i ett för allt är baserad. Har för bestämd tid beviljad invalidpension utbalts i ett för allt, kan pensionstagaren likväl beviljas pension för den tid hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av den bestämda tiden. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen från ingången av januari månad enligt det löneindextal som fastställs för tillämpning av 9 § 2 mom. 1 meningens lagen om pension för arbetstagare.

17 §

1 och 2 mom. upphävts genom lag den 30.12.1993/1528

På anhållan av socialnämnden kan pension eller del därav betalas till nämnden för att användas för vård av pensionstagaren eller av den i vars uppehälle pensionstagaren

Föreslagen lydelse

15 §

Är beloppet av ålderspension eller sådan full invalidpension, vid vars fastställande 5 a § inte tillämpats, före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 eller 12 § mindre än 67,01 mark i månaden (enligt indextalet år 2000), kan statskontoret betala ut pensionen som ett engångsbelopp. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Den som fått engångsbetalning är därefter inte med anledning av samma pensionsfall berättigad till pension på grundval av de tjänstgöringar som engångsbetalningen grundade sig på. Har för viss tid beviljad invalidpension utbetalts som ett engångsbelopp, kan pensionstagaren dock beviljas pension för den tid under vilken hans arbetsförmåga fortgår efter utgången av nämnda tid. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

17 §

Om förmånstagaren på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om förmånen eller att i övrigt sköta sina ärenden som gäller förmånen samt saknar personen i fråga en intressebevakare, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig till personen eller någon annan som huvudsakligen har dragit försorg om personen på dennes vägnar föra talan i ärenden som gäller förmåner enligt denna lag. Talan för den som inte har fyllt 15 år förs i andra ärenden än sådana som gäller hans person av hans intressebevakare.

En förmån enligt denna lag betalas till den förmånstagare till vilken den har beviljats, om inte något annat bestäms i lag. Angående betalning av en förmån till någon som har en intressebevakare gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). En förmån till den som inte har fyllt 15 år betalas dock till hans eller hennes intressebevakare.

Om utbetalning av en förmån enligt denna lag till förmånstagaren själv inte kan anses ändamålsenligt på grund av förmånstagarens livsstil, sjukdom eller av någon annan

Gällande lydelse

enligt 30 § socialvårdslagen (710/82) är skyldig att delta. Om betalning av pension till socialnämnden kan beslutas även till den del pensionen skall betalas retroaktivt, men nämnden får använda pensionen till ersättning för redan lämnat utkomststöd endast i det fall att det är fråga om förskott som avses i 38 § socialvårdslagen.

Har en pensionstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd för den tid för vilken honom beviljas pension retroaktivt, skall den retroaktiva pensionen utbetalas antingen till folkpensionsanstalten eller på yrkande av arbetslöshetskassan till arbetslöshetskassan till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning eller arbetsmarknadsstöd som utbetalts för samma tid.

Har en förmånstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid, för vilken han på grund av rättelse som avses i 23 § 2 mom. eller besvär som avses i 23 § 3 mom. beviljas pension retroaktivt, skall statskontoret betala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten, till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid.

Pension utbetalas dock till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten endast under förutsättning att meddelande enligt 45 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller 45 § 2 mom. folkpensionslagen har gjorts minst två veckor före den dag då pen-

Föreslagen lydelse

särskild orsak och om intressebevakare inte förordnats för honom eller henne, kan statskontoret med förmånstagarens samtycke besluta att förmånen skall betalas till ett i 6 § 1 mom. socialvårdslagen (710/1982) avsett organ i förmånstagarens boningskommun för att användas till vård av förmånstagaren och av en sådan person vars uppehälle förmånstagaren enligt 2 § lagen om utkomststöd (1412/1997) är skyldig att dra försorg om. En på detta sätt utbetald förmån får inte i strid med förmånstagarens uttryckliga samtycke användas för något annat ändamål än för omvårdnaden under den månad för vilken förmånen utbetalts. I det fall att förmånstagaren får vård eller omvårdnad enligt 17 b § 4 mom., skall förmånen användas i enlighet med 17 b § 4 mom. Framställning om utbetalning av förmånen kan göras av förmånstagaren, hans eller hennes make, någon annan anhörig, den som huvudsakligen sköter honom eller henne eller vederbörande kollegiala organ i kommunen.

Gällande lydelse

sionen skall utbetalas.

17 a §

Är en förmånstagare minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv söka pension och saknar han vårdnadshavare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller pension enligt denna lag.

Föreslagen lydelse

17 a §

En förmån enligt denna lag får inte utan statskontorets samtycke överföras på någon annan. Ett avtal som avser pantsättning av pension är ogiltigt. Kostnadsersättning som betalas enligt denna lag får inte mätas ut.

17 b §

Har en förmånstagare fått arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om arbetsmarknadsstöd eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskaftspolitisk vuxenutbildning (763/1990) eller utbildningsdagpenning enligt lagen om stödjande av arbetslösas frivilliga studier (1402/1997) för den tid för vilken honom eller henne beviljas pension retroaktivt, skall statskontoret på yrkande av arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till arbetslöshetskassan eller folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av arbetslöshetsdagpenning, arbetsmarknadsstöd, utbildningsstöd eller utbildningsdagpenning som har utbetalts för samma tid.

Har en förmånstagare tillfälligt fått av folkpensionsanstalten utbetald pension enligt 45 § 2 mom. folkpensionslagen för den tid för vilken han på grund av besvär som avses i 23 § 1 mom. beviljas pension retroaktivt, skall statskontoret utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av pension som folkpensionsanstalten utbetalt till ett för stort belopp för samma tid. Förfarandet kan vara detsamma, om förmånstagaren har fått pension enligt folkpensionslagen för den tid för vilken statskontoret i enlighet med 24 § 3 mom. rättar eller i övrigt justerar beloppet av beviljad pension.

Har en förmånstagare fått utkomststöd enligt 23 § lagen om utkomststöd i förskott, betalas pension eller en del därav som beviljas retroaktivt för samma tid eller på anhållan av det organ som avses i 6 § 1 mom.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

socialvårdslagen till organet för att ersätta redan lämnat utkomststöd.

Om kommunen har ordnat vård eller omvårdnad på institution eller familjevård för en förmånstagare, skall statskontoret på yrkande av kommunen till kommunen betala den pension som förmånstagaren har rätt till för tiden i vård eller omvårdnad på institution eller i familjevård, för att användas på det sätt som 14 § lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården (734/1992) föreskriver.

Har en förmånstagare fått studiepenning, vuxenstudiepenning eller bostadstillägg enligt lagen om studiestöd (65/1994) för den tid för vilken honom eller henne retroaktivt beviljas annan pension än delinvalidpension, skall statskontoret på yrkande av folkpensionsanstalten utbetala den retroaktiva pensionen till folkpensionsanstalten till den del pensionen motsvarar beloppet av studiestöd som har utbetalts för samma tid.

I de fall som avses i 1–5 mom. utbetalas pensionen till arbetslöshetskassan, folkpensionsanstalten, det organ som avses i 3 mom. eller kommunen, dock endast under förutsättning att meddelandet om utbetalning av pensionen har gjorts till statskontoret minst två veckor före den dag då pensionen skall utbetalas.

27 §

Den som äger rätt till pension i enlighet med denna lag, är skyldig att underkasta sig vad som framdeles till äventyrs stadgas om beaktande av honom samtidigt tillkommande pensioner samt sjuk-, olycksfalls-, militärskade- eller trafikförsäkringsersättningar vid beräkning av den i 10 § 4 mom. avsedda pensionens maximibelopp.

27 §

Den som har rätt till pension enligt denna lag är skyldig att underkasta sig vad som framdeles möjligen bestäms om beaktande av honom samtidigt tillkommande pensioner samt sjuk-, olycksfalls-, militärskade- eller trafikförsäkringsersättningar vid beräkning av den i 10 § 6—9 mom. avsedda pensionens maximibelopp.

Denna lag träder i kraft den . . .

Lagens 1 § 5 mom. tillämpas på sådana pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat den 1 januari 2000 eller därefter.

Lagens 9 d § 1 mom. 4 punkt tillämpas på sådana pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat den 1 januari 2000 eller därefter. Lagrummet tillämpas också på pensioner i fråga om vilka pensionsfallet har inträffat före den 1 januari 2000, ifall en förändring i inkomsterna i deltidarbete har ägt rum dagen i fråga eller därefter.

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

Lagens 15 § 5 mom. tillämpas också på pension som har börjat innan lagen träder i kraft.

Om förmånstagarens förmån när denna lag träder i kraft betalas till en förmyndare, vårdnadshavare eller god man eller någon annan person som statskontoret godkänt eller någon annan instans, fortsätter utbetalningen av förmånen till denna person eller instans tills statskontoret har fått ett meddelande om någon annan intressebevakare som har rätt att lyfta förmånstagarens förmån.

Genom denna lag upphävs 8 § i förordningen den 9 december 1966 om statens pensioner (611/1966) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om statens familjepensioner**

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 31 december 1968 om statens familjepensioner (774/1968) 14 § 2 mom. och 17 a §, sådan den lyder i lag 569/1975, samt
ändras 12 § 5 mom. och 17 §,
 dessa lagrum sådana de lyder i lag 1530/1993, som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

12 §

12 §

När familjepension utbetalas i ett för allt skall 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner iakttas i tillämpliga delar.

När familjepension betalas ut som *ett engångsbelopp* skall 15 § 5 mom. lagen om statens pensioner iakttas i tillämpliga delar. *Som ett engångsbelopp kan statskontoret likaså betala ut en familjepension eller en pension som understiger 67,01 mark (enligt indextalet år 2000) och som med stöd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 om tillämpningen av systemet för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjer flyttar inom gemenskapen betalas från Finland till ett barn i form av skillnaden mellan de förmåner som barnet skulle ha rätt till från Finland och de förmåner som barnets bosättningsland har beviljat. Engångsbeloppet beräknas enligt grunder som fastställs av social- och hälsovårdsministeriet. Ovan nämnda belopp justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det index-tal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.*

14 §

14 §

Avtal som avser pantsättning av pension är ogiltig.

(upphävs)

17 §

17 §

Är förmånstagaren minderårig eller är han på grund av sjukdom eller av annan orsak oförmögen att själv ansöka om familjepension och saknar han förmyndare eller för ändamålet förordnad god man, kan en av

Om förmånstagaren på grund av ålder, skada, sjukdom eller av någon annan orsak är oförmögen att själv ansöka om förmånen eller att i övrigt sköta sina ärenden som gäller förmånen samt saknar personen i fråga

Gällande lydelse

statskontoret godkänd nära anhörig eller annan person som huvudsakligen har hand om honom, i egenskap av intressebevakare föra hans talan i ett ärende som gäller familjepension enligt denna lag.

Under de förutsättningar som anges i 1 mom. kan statskontoret även betala ut familjepensionen till en nära anhörig eller någon annan person.

17 a §

På anhållan av socialnämnd kan familjepension eller del därav betalas till nämnden för att användas för vård av pensionstagaren eller av sådan person i vars försörjning pensionstagaren enligt 5 § lagen om socialhjälp (116/56) är skyldig att delta. Om betalning av familjepension till socialnämnd kan beslutas även till den del pensionen skall betalas retroaktivt, men socialnämnden får använda pensionen till ersättning för redan given socialhjälp endast i det fall att fråga är om förskott, som avses i 34 § lagen om socialhjälp.

Föreslagen lydelse

en intressebevakare, kan en av statskontoret godkänd nära anhörig till personen eller någon annan som huvudsakligen har dragit försorg om personen på dennes vägnar föra talan i ärenden som gäller förmåner enligt denna lag.

En förmån enligt denna lag betalas till den förmånstagare till vilken den har beviljats, om inte något annat bestäms i lag. Angående betalning av en förmån till någon som har en intressebevakare gäller i tillämpliga delar vad som bestäms i lagen om förmyndarverksamhet (442/1999). Angående betalning av en förmån enligt denna lag gäller dessutom vad som i 17 § 3 mom., 17 a § och 17 b § 3, 4 och 6 mom. lagen om statens pensioner bestäms om förmåner som avses i lagen om statens pensioner.

17 a §

(upphävs)

Denna lag träder i kraft den .
Lagens 12 § 5 mom. tillämpas också på familjepension som har börjat innan lagen träder i kraft.

Om förmånstagarens förmån när denna lag träder i kraft betalas till en förmyndare, vårdnadshavare eller god man eller någon annan person som statskontoret godkänt eller någon annan instans, fortsätter utbetalningen av förmånen till denna person eller instans tills statskontoret har fått ett meddelande om någon annan intressebevakare som har rätt att lyfta förmånstagarens förmån.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

3.

Lag**om ändring av 1 och 3 § lagen om ordnande av pensionskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad**

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen den 11 december 1997 om ordnande av pensionskydd i statliga anställningsförhållanden som varar kortare tid än en månad (1152/1997) 3 § 1 mom. samt fogas till 1 § ett nytt 3 mom. som följer:

Gällande lydelse

1 §

*Tillämpningsområde**Föreslagen lydelse*

1 §

Tillämpningsområde

Om beloppet av en sådan pension enligt denna lag som intjänats för i denna paragraf till pension berättigande korttidsanställningar före uträknandet av pensionens maximibelopp enligt 11 och 12 § lagen om statens pensioner är mindre än 10,63 mark i månaden (enligt indextalet år 2000), berättigar korttidsanställningarna inte till pension. Ovan nämnda markbelopp justeras årligen vid ingången av januari månad enligt det indextal som fastställs för tillämpning av första meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension för arbetstagare.

3 §

Pensionsbeloppet

Pensionsbeloppet och den pensionsgrundande lönen beräknas i tillämpliga delar i enlighet med lagen om statens pensioner särskilt för varje korttidsanställning. Pensionsbeloppet är 1/8 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad och räknas ut i trettiondedels månader, för varje dag av korttidsanställningen.

3 §

Pensionsbeloppet

Pensionsbeloppet och den pensionsgrundande lönen beräknas i tillämpliga delar i enlighet med lagen om statens pensioner särskilt för varje korttidsanställning. Vid samordning av pensioner kan pensionsgrundande lön för en korttidsanställning som avses i denna lag användas som samordningsgrund endast på det villkoret att den till pension berättigande tiden i korttidsanställningen fortgår minst ett år utan avbrott. Pensionsbeloppet är 1/8 procent för varje till pensionstiden hänförlig månad och räknas ut

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

i trettiondedels månader, för varje dag av korttidsanställningen.

*Denna lag träder i kraft den _____ .
Lagen tillämpas på pensioner som börjar
efter lagens ikraftträdande.*

4.

Lag**om ändring av 11 och 14 § lagen om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 11 § lagen den 4 september 1998 om vissa pensionsarrangemang inom undervisningssektorn (662/1998) ett nytt 2 mom. samt till 14 § ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., som följer:

Gällande lydelse

11 §

14 §

Föreslagen lydelse

11 §

Rätt till statligt pensionskydd i enlighet med 1 mom. har inte den som är anställd hos en sådan i 9 § nämnd arbetsgivare, vars personal inte haft rätt till statligt pensionskydd den 1 januari 1999.

14 §

En person som sköter sådana undervisningsuppgifter som omfattas av gymnasielagen och som under perioden 1.8.1998-30.6.1999 har gjort en sådan anmälan om val av pensionsålder som avses i 1 mom., kan återta sin anmälan senast den 29 december 2000. Återtagandet skall göras skriftligen och det skall vara statskontoret till handa senast den sista dagen av ovan nämnda tidsfrist.

Denna lag träder i kraft den .

Lagens 11 § 2 mom. tillämpas på anställningsförhållanden som börjat den 1 januari 1999 eller därefter.
